

REPUBLIKA HRVATSKA
AGENCIJA ZA ZAŠTITU
TRŽIŠNOG NATJECANJA

UP/I 034-03/15-01/009
580-10/76-2015-002

CROATIAN COMPETITION AGENCY

Klasa: UP/I 034-03/15-01/009

Urbroj: 580-10/76-2015-002

Zagreb, 21. travnja 2015.

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja na temelju članka 31., članka 38. stavaka 5. i 9. te članka 58. stavka 1. točke 15. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja („Narodne novine“, brojevi: 79/09 i 80/13), postupajući po inicijativi poduzetnika Zlatni lipanj j.d.o.o., sa sjedištem u Zlatar Bistrici, Kolodvorska 4a, zastupanog po opunomoćeniku Hrvoju Šimiću, direktoru, za pokretanje postupka utvrđivanja sprječavanja, ograničavanja ili narušavanja tržišnog natjecanja zlouporabom vladajućeg položaja protiv poduzetnika Hrvatske šume d.o.o., sa sjedištem u Zagrebu, Ljudevita Farkaša Vukotinovića 2, zastupanog po opunomoćenicima Ivanu Paveliću, predsjedniku uprave i Mariji Vekić, članu uprave, na temelju odluke Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja u sastavu: Mladen Cerovac, mag. iur., predsjednik Vijeća, Vesna Patrij, dipl. iur., zamjenica predsjednika Vijeća, Denis Matić, dipl. iur., mr. sc. Ljiljana Pavlic i mr. sc. Tatjana Peroković, članovi Vijeća, sa sjednice 18/2015., održane 21. travnja 2015., donosi sljedeće

RJEŠENJE

Inicijativa se odbacuje jer ne postoje uvjeti za pokretanje postupka po službenoj dužnosti.

Obrazloženje

1. Inicijativa za pokretanje postupka

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje: Agencija) zaprimila je 11. ožujka 2015., sukladno članku 37. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja („Narodne novine“, brojevi: 79/09 i 80/13; dalje: ZZTN), inicijativu poduzetnika Zlatni lipanj j.d.o.o., sa sjedištem u Zlatar Bistrici, Kolodvorska 4a (dalje: Zlatni lipanj ili podnositelj inicijative) za pokretanje postupka utvrđivanja sprječavanja, ograničavanja ili narušavanja tržišnog natjecanja zlouporabom vladajućeg položaja protiv poduzetnika Hrvatske šume d.o.o., sa sjedištem u Zagrebu, Ljudevita Farkaša Vukotinovića 2 (dalje: Hrvatske šume).

Podnositelj inicijative, u bitnome, navodi kako je poduzetnik Hrvatske šume zloupotrijebio vladajući položaj na način da je istome onemogućio obavljanje poduzetničke djelatnosti sakupljanja samoniklog bilja svojite: smilje (u količini do _____), lovor (u količini do _____), kadulja (u količini _____ kg), vrisak (u količini _____ kg), šmrika (u količini _____) i konopljika (_____), sukladno rješenju Ministarstva zaštite okoliša i prirode (dalje: MZOP), klase: UP/I 612-07/14-41/226, urbroja: 517-07-1-1-2-15-10, od 23. siječnja 2015., na područjima Zadarske, Šibensko-kninske, Splitsko-dalmatinske, Dubrovačko-neretvanske, Primorsko-goranske, Ličko-senjske i Istarske županije, odnosno nametanjem nepoštenih cijena na tržištu budući su cijenu za sakupljanje samoniklog bilja podigle sa 0,50 kn na iznos od 1,00 kn/kg do 2,00 kn/kg.

Vezano na navedeno podnositelj inicijative dodaje da je u razdoblju od 3. do 10. veljače 2015. nadležnim Upravama šuma Podružnicama (dalje: UŠP) poslao zahtjeve za zaključenje ugovora za sakupljanje navedenog bilja, uz požurnicu od 5. ožujka 2015.

Slijedom navedenoga, podnositelj inicijative traži od Agencije da donese rješenje u smislu odredbi članka 13. i 14. ZZTN-a te da odredi sankcije, a osobito ukine odredbe točke 1d Cjenika nedravnih šumskih proizvoda broj: DIR-01-13-7185/07, od 20. ožujka 2014., koje je donijela uprava Hrvatskih šuma.

2. Prethodno ispitivanje stanja na mjerodavnom tržištu

Agencija je napravila uvid u sadržaj inicijative i priloge dostavljene u njenom privitku, zatim je primijenila odredbe relevantnih važećih propisa, te je izvršila uvidu u presudu Visokog upravnog suda Republike Hrvatske pod poslovnim brojem: UsII-97/2013-6 od 19. ožujka 2014. i predmet Agencije klase: UP/I 034-03/13-01/024, a kako bi utvrdila postoje li u konkretnom slučaju uvjeti za pokretanje postupka po službenoj dužnosti na temelju inicijative poduzetnika Zlatni lipanj, sukladno odredbi članka 39. ZZTN-a, a vezano uz primjenu članka 13. ZZTN-a koji uređuje zlouporabu vladajućeg položaja.

2.1. Posebni propisi

U konkretnom slučaju riječ je o materiji koja je detaljno uređena, između ostalog, sljedećim propisima: Zakon o zaštiti prirode („Narodne novine“, broj: 80/13; dalje: ZZP ili Zakon o zaštiti prirode), Zakon o šumama („Narodne novine“, brojevi: 140/05, 82/06, 129/08, 80/10, 124/10, 25/2012, 68/2012, 148/2013 i 94/14; dalje: Zakon o šumama ili ZŠ), Pravilnik o korištenju nedravnih šumskih proizvoda (Ur.br.Dir-01-2013-7185/06 od 20. ožujka 2014.; dalje: Pravilnik o korištenju nedravnih šumskih proizvoda), Pravilnik o proglašavanju divljih svojti zaštićenim i strogo zaštićenim („Narodne novine“, broj: 99/09; dalje: Pravilnik o proglašavanju divljih svojti zaštićenim i strogo zaštićenim), Pravilnik o sakupljanju zaštićenih samoniklih biljaka u svrhu prerade, trgovine i drugog prometa („Narodne novine“, broj: 154/08; dalje: Pravilnik o sakupljanju zaštićenih samoniklih biljaka) i Pravilnik o uređivanju šuma („Narodne novine“, brojevi: 111/06 i 141/08).

Uz navedeno, Agencija je izvršila uvid i u odredbe zakona odnosno na temelju zakona donesenih propisa koji uređuju predmetnu materiju odnosno djelatnost sakupljanja samoniklog bilja svojte smilje, a što se u nastavku izlaže.

Zakonom o zaštiti prirode uređuje se sustav zaštite i cjelovitog očuvanja prirode i njezinih dijelova. Priroda je sveukupna raznolikost, krajobrazna raznolikost i georaznolikost te su priroda i dijelovi prirode od interesa za Republiku Hrvatsku i uživaju njezinu osobitu zaštitu (članak 3. ZZP-a).

Hrvatske šume obavljaju djelatnost gospodarenja šumama i šumskih zemljištima u vlasništvu Republike Hrvatske na temelju isključivih prava određenih propisom (članak 17. stavak 1. Zakona o šumama).

Vezano za vrste biljaka koje obuhvaća inicijativa, važno je objasniti kako se nedravnim šumskih proizvodima smatraju, između ostalog, proizvodi koji se sakupljaju za hranu ljudi i/ili lijekove: ljekovito, aromatično, začinsko bilje i drugo bilje (članak 2. točka 1. Pravilnika o korištenju nedravnih šumskih proizvoda).

Članak 27. stavak 2. Pravilnika o korištenju nedravnih šumskih proizvoda propisuje da će se u slučaju kada se nedrvni šumski proizvodi sakupljaju u svrhu prerade, trgovine i drugog prometa, kao što je u konkretnom slučaju riječ, ugovorom regulirati mogućnost njihova sakupljanja i ubiranja uz prethodno ishodaenje dopuštenja i uvjeta od MZOP-a.

Naprijed navedene uvjete za ishođenje dopuštenja za sakupljanje samoniklih biljaka i njihovih dijelova koji se koriste kao ljekovito, prehrambeno, ukrasno bilje ili kao biljni materijal za uzgoj izvan prirodnog staništa, a u cilju prerade, trgovine i drugog prometa, propisuje Pravilnik o sakupljanju zaštićenih samoniklih biljaka koji je donesen sukladno ZZP-u.

Sukladno članku 5. stavku 1. Pravilnika o sakupljanju, MZOP izdaje dopuštenje za sakupljanje samoniklih biljaka i njihovih dijelova radi prerade, trgovine i drugog prometa na temelju zahtjeva koji mogu podnijeti zadruge, obrti i druge pravne i fizičke osobe, obiteljska poljoprivredna gospodarstva ili seljačka domaćinstva, koja su upisana u javni upisnik (upisnik poljoprivrednih gospodarstava prema Zakonu o poljoprivredi, upisnik o minimalnim uvjetima za pružanje ugostiteljskih usluga u domaćinstvima prema Zakonu o ugostiteljskoj djelatnosti i slični upisnici). Stavak 2. istog članka rečenog Pravilnika propisuje kako je nositelj dopuštenja koji sakuplja samonikle biljke na tuđem zemljištu dužan sakupljanje obavljati uz suglasnost vlasnika ili nositelja prava na prirodnim dobrima. Dopuštenje se izdaje na temelju stručne podloge Državnog zavoda za zaštitu prirode i to u obliku rješenja (članak 5. stavak 3. Pravilnika o sakupljanju).

Naprijed navedena stručna podloga izrađuje se na temelju kategorije ugroženosti vrsta, odnosno na temelju analize stanja samoniklih biljaka u prirodi te izvješća nositelja dopuštenja za sakupljanje samoniklih biljaka (članak 9. stavak 2. Pravilnika o sakupljanju). Sukladno članku 3. stavku 2. Pravilnika o sakupljanju, stručna podloga sadrži: mjere zaštite za pojedine vrste samoniklih biljaka, mjere zaštite staništa, područja sakupljanja po županijama, vremensko razdoblje u kojem je dopušteno sakupljanje, sredstva kojima se može dozvoliti sakupljanje, ocjenu utjecaja sakupljanja samoniklih biljaka na prirodu i na očuvanje povoljnog stanja populacije samoniklih biljaka te prijedlog mjera za ublažavanje negativnih utjecaja.

Nadležno ministarstvo vodi evidenciju nositelja dopuštenja za sakupljanje samoniklih biljaka koja sadrži podatke o nositeljima dopuštenja, komercijalnim sakupljačima i dostavljenim godišnjim izvješćima (članak 6. Pravilnika o sakupljanju).

2.2. Položaj Hrvatskih šuma na predmetnom mjerodavnom tržištu

ZZTN se primjenjuje na sve oblike sprječavanja, ograničavanja ili narušavanja tržišnog natjecanja od strane poduzetnika na teritoriju Republike Hrvatske ili izvan tog teritorija, ako imaju učinak na Republiku Hrvatsku.

Sukladno propisima o zaštiti tržišnog natjecanja, da bi bila riječ o sprječavanju, ograničavanju ili narušavanju tržišnog natjecanja zlouporabom vladajućeg položaja, na što upućuje podnositelj inicijative, moraju istodobno biti ispunjena dva uvjeta i to: da se konkretan poduzetnik nalazi u vladajućem položaju na mjerodavnom tržištu u smislu članka 12. ZZTN-a te da taj vladajući položaj zlouporabljuje na neki od načina navedenih u članku 13. ZZTN-a.

Prema članku 12. ZZTN-a, pretpostavlja se da je poduzetnik u vladajućem položaju ako se zbog svoje tržišne snage može ponašati na mjerodavnom tržištu u značajnoj mjeri neovisno o svojim stvarnim ili mogućim konkurentima, potrošačima, kupcima ili dobavljačima.

Sukladno članku 7. ZZTN-a mjerodavno tržište određuje se kao tržište određene robe i/ili usluga koje su predmet obavljanja djelatnosti poduzetnika na određenom zemljopisnom području.

Cilj određivanja mjerodavnog tržišta jest utvrđenje i razlikovanje segmenata tržišta određenih proizvoda na kojem se poduzetnici međusobno natječu.

Stoga, uzimajući u obzir izloženu regulativu kojom je pravno regulirana predmetna materija te inicijativu tužitelja, Agencija je kao mjerodavno tržište u konkretnom slučaju odredila tržište sakupljanja samoniklog zaštićenog ljekovitog i aromatičnog bilja na teritoriju Republike Hrvatske.

Agencija je, tijekom prethodnog ispitivanja stanja na predmetnom mjerodavnom tržištu, utvrdila da Hrvatske šume kao ponuđač, odnosno dobavljač samoniklog zaštićenog ljekovitog i aromatičnog bilja, nisu konkurent, izravni tržišni takmac sakupljača samoniklog bilja, budući da djeluju kao „produžena ruka“ Ministarstva zaštite okoliša i prirode na način da reguliraju međusobne poslovne odnose s drugim poduzetnicima uz isključivo pridržavanje zakonodavne regulative koja ih obvezuje da Ugovore o sakupljanju nedrvnih šumskih proizvoda zaključe s poduzetnicima nositeljima ovlaštenja uz uvjete određene rješenjem tog ministarstva. Navedeno znači da u konkretnom slučaju ne postoji tržišno natjecanje kao oblik rivalstva između Hrvatskih šuma i sakupljača samoniklog bilja, a u koje spada i podnositelj inicijative, budući da se Hrvatske šume ne mogu ponašati u značajnoj mjeri neovisno u odnosu na sakupljače samoniklog bilja, i to iz razloga jer nemaju autonomno pravo birati s kojim će poduzetnicima poslovati i uz koje uvjete.

Slijedom navedenoga, Hrvatske šume nisu u vladajućem položaju na predmetnom mjerodavnom tržištu te samim time nisu niti mogle zlouporabiti vladajući položaj na jedan od načina navedenih u članku 13. ZZTN-a.

Vezano uz navedeno valja navesti kako je predmetno mjerodavno tržište sakupljanja samoniklog zaštićenog ljekovitog i aromatičnog bilja na teritoriju Republike Hrvatske bilo predmetom analize Agencije po ranijoj inicijativi Zlatnog lipnja za pokretanje postupka utvrđivanja zlouporabe vladajućeg položaja protiv Hrvatskih šuma u predmetu klase: UP/I-034-03/13-01/024, a u kojemu je, između ostalog, utvrdila kako se Hrvatske šume ne nalaze u vladajućem položaju na tom tržištu. Predmetnu inicijativu Agencija je odbacila iz razloga što ne postoje uvjeti za pokretanje postupka po službenoj dužnosti. Takvu je odluku Agencije potvrdio Visoki upravni sud Republike Hrvatske presudom od 19. ožujka 2014., odlučujući u upravnom sporu broj: UsII-97/2013-6, tužitelja Zlatni lipanj j.d.o.o. iz Zlatar Bistrice, protiv rješenja tuženika Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja, klase: UP/I-034-03/13-01/024, urbroja: 580-05/76-2013-022, od 5. rujna 2013.

Posebni propisi u djelu u kojemu reguliraju predmetnu problematiku nisu mijenjani u razdoblju od naprijed navedenog prvobitnog postupanja Agencije po inicijativi Zlatnog lipnja pa sve do postupanja Agencije u ovom predmetu.

2.3. Ostali prijedlozi podnositelja inicijative

Upravni nadzor nad provedbom odredaba ZŠ-a i propisa donesenih na temelju njega obavlja Ministarstvo nadležno za poslove šumarstva, sukladno članku 70. ZŠ-a.

Stavak 2. istog članka ZŠ-a propisuje da inspekcijski nadzor nad provedbom ZŠ-a i propisa donesenih na temelju njega do stavljanja šumskih proizvoda u promet obavlja šumarska inspekcija Ministarstva nadležnog za poslove šumarstva.

Slijedom navedenoga, Agencija nije ulazila u razmatranje prijedloga podnositelja inicijative da Agencija ukine odredbe točke 1.d Cjenika nedrvnih šumskih proizvoda broj: DIR-01-13-7185/07, od 20. ožujka 2014.

Pri tome Agencija naglašava kako je navedeni prijedlog podnositelja inicijative istovjetan onome postavljenom u predmetu klase: UP/I-034-03/13-01/024, a povodom kojega je Agencija u konačnoj odluci naglasila kako nije ulazila u razmatranje konkretnog prijedloga

budući da ne može odlučivati o dijelu zahtjeva za koji nije nadležna. Rečeno je potvrdio Visoki upravni sud u naprijed navedenoj presudi.

3. Odluka Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja

Na temelju dostavljene dokumentacije i utvrđenog činjeničnog stanja tijekom prethodnog ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu, Vijeće za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje: Vijeće), sukladno ovlastima iz članka 27. i članka 31. ZZTN-a, na sjednici 18/2015., održanoj 21. travnja 2015., razmatralo je navedeni predmet te je donijelo odluku da se inicijativa poduzetnika Zlatni lipanj, u smislu članka 38. stavaka 5. i 9. ZZTN-a, odbaci jer ne postoje uvjeti za pokretanje postupka Agencije po službenoj dužnosti radi utvrđivanja sprječavanja, ograničavanja ili narušavanja tržišnog natjecanja zlouporabom vladajućeg položaja protiv poduzetnika Hrvatske šume, u smislu članka 39. ZZTN-a, a primjenom članka 13. ZZTN-a.

Vijeće svoju odluku obrazlaže kako slijedi.

Agencija je nesporno utvrdila kako Hrvatske šume nisu u vladajućem položaju na tržištu sakupljanja samoniklog, zaštićenog ljekovitog i aromatičnog bilja na teritoriju Republike Hrvatske, a što znači da taj poduzetnik, budući da nije kumulativno ispunjen uvjet koji, sukladno propisima o zaštiti tržišnog natjecanja, mora biti ispunjen da bi bila riječ o zlouporabi vladajućeg položaja, nije niti mogao počinuti zlouporabu na jedan od načina navedenih u članku 13. ZZTN-a. Navedeno potvrđuje ranije donesena pravomoćna presuda Visokog upravnog suda.

Slijedom navedenog, predmetna inicijativa ne predstavlja dostatnu indiciju za pokretanje postupka utvrđivanja sprječavanja, ograničavanja ili narušavanja tržišnog natjecanja, po službenoj dužnosti, protiv poduzetnika Hrvatske šume, u smislu članka 39. ZZTN-a, a vezano za primjenu članka 13. ZZTN-a.

Stoga je Agencija, na temelju odluke Vijeća, a primjenom članka 38. stavaka 5. i 9. ZZTN-a, odlučila kao u izreci ovoga rješenja.

Uputa o pravnom lijeku

Protiv ovog rješenja nije dopuštena žalba, ali nezadovoljna stranka može tužbom pokrenuti upravni spor pred Visokim upravnim sudom Republike Hrvatske u roku od trideset (30) dana od dana dostave ovoga rješenja.

Predsjednik Vijeća za
zaštitu tržišnog natjecanja

Mladen Cerovac, mag. iur.

Dostaviti:

1. Zlatni lipanj j.d.o.o., Hrvoje Šimić, direktor, Kolodvorska 4a, 49247 Zlatar Bistrica,
2. Hrvatske šume d.o.o. (g. Ivan Pavelić, predsjednik uprave i gđa. Marija Vekić, član uprave), Ljudevita Farkaša Vukotinića 2, 10000 Zagreb,
3. Pismohrana, ovdje.